

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

In Omnes Totivs Anni Dominicas Æstiuas, à Festo Pentecostes vsque ad
Aduentum

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXIX

Feria III. Pentecostes.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56259)

amore complecti, qui tanto te est amore, p-
secutus? si tantæ amoris vires fuerint, Deum
vt expugnare potuerit; illumq; ad te inuita-
dum inducere; an non tantæ ille etiam apud
te fortitudinis erit; tuum animum vt expu-
gnet, flectat & ad tam æquum amorem im-
pellat, si tantum amoris robur in Deo fuerit,
nullumq; illius apud te sit pondus, quam
merito amor illud Angeli ad Iacob dictum
reperere & exprobrare poterit? Iacob enim
timidus & metu perculsus in patriam cum
rediret, Angelus in itinere cum eo luctatus
est, vtque illi omnem formidinem eriperet,
hunc in modum illum est allocutus, *Si con-
tra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homi-
nem praualebis?* Expostulat igitur amor quod
aduersus Deum fortis fuerit, hominem ta-
men expugnare non potuerit: quod Deum
expugnauerit, Filiumque suum dare & in
terram mittere, naturam humanam assume-
re, mortem sufferre, crucem pati, Spiritum
denique sanctum illum dare coegerit; homo
vinci expugnarique nequeat, vel potius no-
lit. Iusta profecto amoris expostulationes,
& magnum hominibus opprobriū est. Ne-
quaquam; Auditores, nequaquam, non ita
est cum amore agendum, cor illi nostrum
aperiendum, animæ replendæ, magnusque
illi Deus diligendus, si non eo amore quo
nos dilexit (hoc enim nulla ratione fieri po-
test) è toto saltem corde, & quantum vires
& affectus sinent, dedit nobis filium, nos-
ter illi vicissim intellectus dandus; dedit Spi-
ritum S. demus illi voluntatem & animum;
ingrati enim alioquin audiremus, merito-
que culpandi essemus, quod Deum qui nos
tantopere dilexerit, quique totus amabilis
est, (*guttur illius suauissimum. Et totus deside-
rabilis*) ait in Canticis Sponsa diligere non
potuerimus.

Cant. 5.

O benignissime, clementissime, & dile-
ctionis plenissime Deus, qui tanto mundum
amore es profecutus, filium illi tuum vt im-
pertueris, mundum inquam peccatis ple-
num morti adiu dicatum, supplicio à tanto
tempore coram iustitiæ tuæ tribunali addi-
ctum. Quod propterea infiniti cuiusdam
amoris argumentum est, vt pote qui nulla
supponebat merita, sed infinitam è contra

demeritorum multitudinē. Recordare ob-
secro Domine, qui nō minus liberalis quam
potens es, amoris huius, huius interitu no-
stra nobis delicta ignosce, & gratias tuas no-
bis impertire pergito, cumque amoris velut
causæ primariæ ascribendum sit, quod esse
nobis dederis, mundum qui nobis palatii lo-
co foret condideris, filium vnicum ad nos
redimendos concesseris, Spiritum sanctum
ad sanctificandos miseris; idem amor causa
fit, & mouens, nobis vt salutem compares,
& ad regni cœlestis fruitionem perducas, ad
quod Patris & Filii & gloriosissimi Paracliti
benignitate ac misericordia perueniamus,
Amen.

FERIA III. PENTECOSTES.

De Spiritu S. donis hic potissi-
mum agitur.

Partitio.

- I. De Spiritu S. generatim.
- II. De septem donis sancti Spiritus, deq; effecti-
uorum.
- III. De dono Sapientia & Intellectus.
- IV. De dono Consilii & Fortitudinis.
- V. De donis reliquis.

Et repleti sunt omnes Spiritu sancto.

ACTOR. 2.

FIGURA.

Agypti Princeps Pharaon cum quadam
nocte intempesta altum dormiret, ecce Gen. 41.
quiescenti septem frumenti spicæ plenæ &
formosæ in culmo vna apparuerunt. Scio Io-
sephum somniorum interpretem hoc de fu-
tura regni fertilitate exponere; at ipse ho-
dierna die expositionem somni longius ar-
cessens, mysteriorumque viam ingressus,
abundantiam Ecclesiæ hic tacite innuit, o-
stendere conabor; mihi que persuasero, ve-
rum hoc fertilitatis, quæ Spiritu sancto in
mundum veniente apparitura esset, indi-
cium existere. Ex illius enim essentia, velut
culmo,

culmo, in Ecclesiæ agro septem præclara & diuina dona velut spicas gratiæ & abundantia excrecere & enasci vidimus. O mysteria, ô mirabilia! quæ vt vobis digne sciteq; exponam, Auditores, tu gloriose Spiritus, cum tua hic potissimum res tuæque gloria agatur, orationem nostram dirige, ingeniu accommoda, cor sustolle ac sublima, nobisque cognitionem impertire. Tuque sacratissima Virgo gratiaru & benedictionis plenissima nobis hic patrocina: atque ideo communi harmonia Anglicam tibi salutationem impertimus:

Ave MARIA.

Spiritus S. per pluuias & aquas denotatur.

Ioel. 2.
Psal. 67.
Isai. 55.
Iuan. 4.
Apoc. 21.

Psal. 42.

1. Reg. 18.

Inter cætera symbola & hieroglyphica sacra, Auditores, quibus tertia SS. Trinitatis persona, Spiritus sanctus, illiusque mirabiles effectus in S. Scriptura denotantur, aqua & pluuiæ sæpius & propemodum semper occurrere solent. Vnde Ioel Propheta: *Effundam de Spiritu meo super omnem carnem.* Et Psalmographus: *Pluuiam voluntariam segregabis hereditati tuae Deus.* Et Isaias: *Omnes sitientes venite ad aquas.* Item Euangelista: *Qui biberit ex hac aqua, non sitiet in æternu.* Et Apocalypsis: *Ego sitienti dabo de fonte aqua viua gratis, aliisque locis innumeris.* Atque hæc satis ad propositum, & secundum Spiritus sancti effecta, vt enim homines sine aqua viuere nequeunt, nec terra sine pluuiâ fecundari, ita nec anima sine illo vitæ Spiritu impinguari. Hunc meloquendi morem docuit Psalmographus, qui cum animam dulcibus cæli aquis priuam cernebat, gratia, inquam, Spiritus sancti, hac metaphora ariditatem suam exposuit, *Anima mea sicut terra sine aqua tibi;* perinde ac si diceret: Anima mea Deus meus, sine Spiritu tui aquis arida est quam maxime & velut ager pluuiam desiderans, noli propterea mirari nullos si fructus præferat, si in bonis operibus sterilecat; in quam rem egregiam figuram depromamus.

Sub Achab Rege cælum triennio & amplius nullam in terram guttam pluit, adeo vt tanta per vniuersam promissionis terram ariditas & siccitas inualesceret, vt putei, fon-

tes, fluminaq; exarescerent, atque homines simul & iumenta fame sitiq; morerentur: at cum triennium iam euolutum esset, & Elias cum rege ageret, horrendus sonus auditus est; quo audito Propheta Regi ait: *Sonus hic multa pluuiæ est.* Vix elocutus verbum erat Propheta, quin aperto cælo mox pluuiâ decidere omnemq; terram rigare: *Ecce cæli conteni rati sunt, & nubes, & ventus, & facta est pluuiâ grandis, &c.* Hanc vt figuram enucleemus, Auditores, sciatis oportet, mundu tribus annis summa in ariditate fuisse, primus annus erat status legis naturæ; secundus legis Mosaicæ; tertius, interea dum Prophetæ viuerent; & toto illo triennio cælum arctissime clausum manserat, saltem spiritua-liter, & quo ad intuitum gratiarum donorumq; cælestium, adeo vt in animabus hominum summa siccitas & sitis appareret. At cum Elias noster Christus in montem cælicum in die Ascensionis conscendisset, & die Pentecostes sonus exauditus esset, (*factus est Actor. 2. repente de cælo sonus tanquam aduenientis spiritus reb. mentis*) omnes omnino Prophetæ dixere, euidens hoc future pluuiæ signum esse, & sane in magna copia imber decidit, cæli catacacta reuerata, & aquarum vitæ fontes aperti fuere. Adeo vt vetera illa miracula Mosaicæ renouata hic videam, de quibus in Psalmis scribitur: *Percussit petram, (id est, Christum in Passione) & fluxerunt aqua, & torrentes inundauerunt.* Postquam enim lapis ille angularis Christus, cruce percussus fuit, aquæ gratiæ fluere, & torrentes sancti Spiritus inundare cœperunt.

Psalmographus ante omnes hunc scopum ferens, magnam nobis pluuiam in memoriam reuocat: *Pluuiam voluntariam segregabis Deus hereditati tuae.* Quod Patres omnes de Spiritus sancti gratia intelligunt, idque ex mente Prophetæ: cum enim dixisset, cælos coram Deo distillauisse (*Etenim cæli distillauerunt à facie Dei Israel*) eundem ipsam Deum, velut pretiosum quoddam monite, pluuiam voluntariam, id est, Spiritus sancti gratiam segregasse, quam in Ecclesia sua fidelibus referuauit. Hoc vere sensu hunc locum interpretatur Bellarminus. Cæterum Spiritus sanctus, qui omnium gratiaru

auctor est, pluuia voluntaria appellatur, ob quod non eo merita nostra nec ob operabona, sed gratis, exque mera Patris aeterni voluntate descenderit; vel quod verbum aeternum secunda in Trinitate persona à Patre per intellectum procedat, ac velut intellectualis quaedam pluuia sit. At quoniam Spiritus S. quantum ad amorem, à voluntate procedit, idcirco pluuia voluntaria dicitur, sed quae hereditati diuinae duntaxat reseruata sit, eo quod Spiritus sancti gratia non nisi fidelibus, qui in Ecclesia sunt, conferatur. Spiritus sanctus igitur verarum aquarum fons est, & forsitan ille, quem sponsa in Canticis puteum aquarum viuientium nuncupat, *Puteus aquarum viuientium, &c. Quae fluum cum impetu de Libano.*

Cant. 4.

Gen. 2.

Apo. 22.

Ioannes in Apocalypsi visiones sibi ostensas recensens ait inter alia, ostensum sibi fluum aquarum viuientium, sed instar Chrystalli splendidum qui à sede Dei & Agni throno procedebat, *Ostendit mihi fluum aqua vitae, splendidum tanquam Chrystallum, procedentem de sede Dei & Agni: fluius hic Spiritum sanctum repraesentat, qui in modum magni fluminis procedit à sede Dei, i. e. ab Essentia Patris, qui singulari quadam ratione Deus appellatur, eo quod prima personae diuinae producta sit, sed non à sede Dei solum procedebat, sed à sede Dei & Agni, ad ostendendum Spiritum S. non à Patre solum procedere, sed à Patre simul & Filio; & non nisi de vna sede hic sermo, vt hinc pateat, vna eademque virtutem trium personarum esse vnum thronum; maiestatem vnam & perfectam aequalitatem in omnibus, & in eodem subiecto mirabili quadam ratione maiestatem Patris & amorem Spiritus S. conuenire, praeter mentem Poetae:*

S. Spiritus
procedit à
Patre &
Filio.

Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur, Maiestas & amor, &c.
eo quod non nisi vnica illorum essentia sit, ac tribus communis.

Cant. 4.

In Canticorum libro mentio est fontis cuiusdam pellucidi, qui *fons hortorum* dicitur; nisi iudicans fallor, verum hic Spiritus sancti symbolum est; ille enim verus horti Ecclesiae fons est, at fons adeo altus & scaturiens, vt magna per orbem terrarum flumi-

na emiserit. Ita namque praedixerat Psalmista: *Eleuauit: vni flumina Domine, eleuauerunt flumina vocem suam.* Porro haec flumina fuere Apostoli, qui velut torrentes & fluii doctrinae à Spiritu sancto originem trahentes, per vniuersum terrarum orbem fluxere & intumuerunt.

Mox vt primus mundi incolae Adam in Paradiso terrestri collocatus fuit, ecce magnus & parulus fluius loco voluptatis egrediebatur, qui omnem circumquaque locum aquis suis irrigaret: *Ecce fluius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum.* Neminem fore existimo, qui mihi vitio vertat, si Spiritui S. hoc accommodauero cum Scriptura illum saepius fluius & aquis comparet: constat enim ab eo tempore, quo nouus Adam noster Christus caelum ingressus est, vix decem elapsis diebus è loco illo voluptatis, Spiritus S. fluium egressum esse, at fluium, qui omnes Ecclesiae agros circum vndique irrigaret. Audite vt hoc Propheta insinuet, *fluminis impetus latificat ciuitatem Dei: loquitur hic de flumine quodam violento & impetuoso, quod Spiritus S. vere violentus, terribilis, inque omnibus operibus vehemens sit, torrens sit, Euripus sit.*

Referunt historici, & Mela imprimis occasione Euripi, in Bœotia Euripum quemdam esse, qui septies de die recipiente cursu fluat, & refuat, cuius reciprocatio nullus vnquam Philosophus rationem causae reddere potuit: quin tradunt, Aristotelem cum miraculi huius rationem inuestigare non posset, desperantem indignantemque in eundem se praecipitem dedisse. Credite, si libuerit, per me quidem stat; sed hoc quidem constat, Spiritum sanctum verum torrentem esse, testatur hoc Scriptura: *Spiritus eius, inquit Esaias, sicut torrens mundus.* Verum etiam Euripum, sed penitus supernaturalem, qui quotidie & nulla non diei hora septem fluxus & refluxus habet, septem, inquam, dona, quae Ecclesiae elargitur. An non enim saepius iam in Ecclesia audistis, *Tu, septiformis munere.* At fluxus & refluxus huius mirabiles sunt, processio illius mirabilia a Patre & Filio, temporalis illius missio in terram, donorum illius communicatio

tio

tio, gratiarum largitas, aliaque innumera, adeo inuoluta & obscura, nulla vs creatura eadem comprehendere potuerit, & plurimi cum ad rei veritatem pertingere non valerent, a maiestatis illorum voragine absorpti misere perierint.

Plinius scripto prodidit Aegypti fluium Nilum, qui ex inferiori Mauritania ortum habet, certis anni mensibus ripas transilire, late stagnare & pluuiarum loco omnem circumcirca regionem fœcundando irrigare, atque hunc septem in mare Mediterraneum offiis deuolui, vnde Poeta :

Et septem gemini turbant trepida ostia Nili.

Eneid. 6. Quod natura in fluuio illo operatur, ipsum omnipotens Deus in Spiritu S. nos vult admirari: ipse enim ingens & late patens flumen, vt Scriptura ait, *flumen Dei. plenum est aqua*: ipse nouus quidam Nilus, qui a montibus caelestibus originem & exordium trahens, in Pentecoste cum exundasset, vt pluuiarum quibus indigebamus vices suppleret, septemq; ostiis, i. e. septem donis suis, decurrit, vniuersum mundi regnum late irrigauit.

Psal. 64. Ipse proculdubio magnus ille fluuius, de quo Propheta loquitur, quem se in septem diuisurum riuos Deus olim promisit, *ut eleuabit manum suam super flumen in fortitudine Spiritus sui, & percutiet eum in septem riuos*. Quamuis enim hoc ad litteram de Nili ruina intelligatur, quem, cum velut vallum Aegypti sit & externos excludat, ne limites regni transiliant & depopulentur, in tot se riuos Deus in eorum castigacionem dispersiturum comminatus est, vt ab vnoquoq; vadari possit, quos aduersari tranâtes ad regni populationem sese ac cingent. Hæc Hieronymi interpretatio. At si tropologicè & allegoricè procedere velimus, credendum aut saltem cogitandum est, hoc non in seite & non remote de Spiritu sancto intelligi posse. Magnus enim ille Deus, cum potentia manum super latum illud flumen gratia leuasset, in septem illud riuos, id est, septem dona, quæ Ecclesiæ communicat dispersitum emisit. De hac porro materia vobis hoc hoc spatio locuturus sum: ac primo de septem illis donis in genere agens: deinde ad vnumquodque singularim descendam. Vos aures

duntaxat accommodate, materiam vobis ipse præparabo.

Primo igitur magnus Propheta Esaias *cap. ix.* Messia dignitatem, Spiritus S. maiestatem, eiusque donorum numerum recensens, septenario illi circulo comprehendit, *Egreditur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet & requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus sapientia & intellectus, Spiritus consilii & fortitudinis, Spiritus scientia & pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini.* Obscura hæc sunt, & enigmatica: sensus tamen est super Iesum Christum, qui ex essentia & radice Iesse aui Dauidis, nasci debet, idque per Deiparam virginem, fore vt Spiritus S. requiescat: *in ipso enim complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabitare*, ait Apostolus. *Ephes. 2.* scilicet dona sunt, de quibus idem in Epistola ad Ephesios loquitur: *Ascendens Christus in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus*: id est, dona Spiritus sancti sapientia, *Ephes. 4.* intellectus, consilii, fortitudinis, scientia & pietatis & timoris Domini. An nõ hic septem? an non præstantia & diuina quædam dona? an non hinc discamus licet Spiritum sanctum, quamuis vnus & idem sit, fontem & principium omnium donorum caelestium esse? ac neminem sine ipso sapientem esse, non ingenio pollere, non recte consulere, non viriliter agere, non scientiam nascisci, non pietatem fouere, nec timorem Dei in animo nutrire posse? Carterum hæc omnia Christus nobis attulit. Illa enim Spiritum S. emittendo, septem hæc dona eadē opera dedit: quoniam enim est causa causa, est causa causati, vt aiunt Philosophi.

Docent Astrologi, & ratio ipsa experientiaq; ostendit septem in cælo planetas esse, a quorum influxu directioneq; omniadependet inferiora; sed illos ipsos a primo mobili, & motum illis indit, in occidentem impellit: & ab vno polo ad alterum incitat, dependere. A naturalibus ad supernaturalia & diuina rursus ascendens, cum septem Spiritus S. dona, eorumq; in hæc inferiora influxum considero, septem mihi alia, vel septem nouos planetas, videre videor, a quorum virtute influxuq; omnis animarum directio ac regimen dependet, quæq; ipsa a primo mobili (in quo vniuersus *Act. 7.* mouemur & sumus) i. e. Iesu Christo, qui hæc

E 3, nobis.

35
nobis dona contulit, ac sine quo Spiritus S. nunquam se loco mouisset, nec in terrâ descendisset, dependet. Hoc siquidem ipse testatur apud Ioan. dicens: *Expedi v. bis, vt ego vadam: nisi enim abiero, a' a'clerus non veniet.*

Ioan. 16.

Præterea vt constet, cur sacra hæc dona ad septenarium numerum, redacta sint, dicendum est primo, numerum septenarium in sacra Scriptura pro indefinito accipi & indeterminato, vt *Septies in die ca'it iustus*, i. e. i. e. sapius. Item, *Septies in die ca'it iustus*, i. e.

Psal. 118.

Numerus aliquoties, & aliis in locis. Deinde: Dona septenarius Spiritus sancti hoc numero circumscripta in Scriptura esse, quod hic in sacris litteris vt mysticus & notabilis habeatur, quod magna mysteria contineat, & septem hæc dona sub egregiis figuris recondat.

Aaron & filii illius cum initiarentur, & in sacro munere cōsecrarentur, Moyses missam agens, altare septies resperfit, arque illud & omnem illius supellectilem oleo vnxit,

Luc 8.

Cumq; sanctificans aspersisset altare septem vicibus, vnxit illud & omnia vasa eius. De anti-

1. Cor. 10.

quis huic testimoniis agens Paulus, ait, *Omnia in figuris contingebant illis.* Quod sequendo dicendum est, vt figura mysterio, umbra veritati respondeat, hinc denotari in die quo homo & omnes Ecclesie fideles sanctificantur, Christum summi Pontificis officio fungentem iuxta Apostolum, *Christus autem assistens Pontifex* cor hominum, cuius ara figura erat, dedicaturum & septem Spiritus sancti donis septies resperfurum. Intellexisse hoc Dauid vilius est, dicens, *Asperges me Domine byssopo & mundabor.* Et gratia Spiritus sancti, qui est *spiritualis unctio* eiusq; potentis circumsecus illud vncturum. Adeo vt septena hæc respectio dona Spiritus sancti denotaret, sed ecce & alia figura.

Heb. 9.

Ezechiel Propheta inter cæteras visiones recenset vnã, qua vidit candelabrum aureum, quod septem in hastili lampades contineret, *Ecce candelabrum aureum, & septem*

Psal. 50.

Lucerna v. super illud. Eiusdem quoque candelabri Numerorum libro fit mentio. Verum cum opus hoc penitus eiusq; lampades propius intueor, dicere cogor, aureo hoc candelabro Spiritum sanctum, in medio cœli, ac deinde in medio Ecclesie collocatum,

Ezech. 4.

septem vero lampadibus septem eiusdem dona, quibus animas illuminat, & circumquaque illustrat: vt quæ salutaria, quæ vero noxia sunt circumspiciant, denotari. Ideoq; in Apostolos in forma ignis, qui natura sua illuminat, illustrat, & tenebras dispellit, descendisse scribitur.

Num. 8.

Et sane Spiritus sanctus magnus ille sol Spiritus S. est, magna illa facula, magnus ille illuminator, de quo loquitur Dauid: *Deus meus illumina tenebras*, id est, Tu sancte Spiritus, qui Deus es, ac præsertim meus, quique opulentum illud candelabrum es, quod vndique eollucet: tenebras meas illustra, caliginem dispelle, nebulam meam euolue, qui deinde alios, vt ad lumen accederent, inuitas ait: *Accedite ad eum & illuminamini*; vos inquam, qui in tenebris versamini, quique talpa cæciores estis, ad solem hunc accedite, *Deus illuminat cæcos*, id est, Deus Spiritus S. adeo lucidus & resplendens est, vt cæcos illuminet, tenebras in claritatem, nebulas in lumen, noctes in dies conuertat. Acque hœ modo locurus alias est idē Psalmographus: *Nox sicut dies illuminabitur.* Quanta igitur, anima, tua felicitas est, quæ tanto lumine circumdaris.

Et sane Spiritus sanctus magnus ille sol Spiritus S. est, magna illa facula, magnus ille illuminator, de quo loquitur Dauid: *Deus meus illumina tenebras*, id est, Tu sancte Spiritus, qui Deus es, ac præsertim meus, quique opulentum illud candelabrum es, quod vndique eollucet: tenebras meas illustra, caliginem dispelle, nebulam meam euolue, qui deinde alios, vt ad lumen accederent, inuitas ait: *Accedite ad eum & illuminamini*; vos inquam, qui in tenebris versamini, quique talpa cæciores estis, ad solem hunc accedite, *Deus illuminat cæcos*, id est, Deus Spiritus S. adeo lucidus & resplendens est, vt cæcos illuminet, tenebras in claritatem, nebulas in lumen, noctes in dies conuertat. Acque hœ modo locurus alias est idē Psalmographus: *Nox sicut dies illuminabitur.* Quanta igitur, anima, tua felicitas est, quæ tanto lumine circumdaris.

An non relucere ac splendere Mosaicum tabernaculum par erat, eum in illius medio splendidum hoc candelabrum septem lucernis instructum, erectum fuit? An non quoque multo clarius & splendidius fuit templū Salomonis, cum ignis quidam supernaturalis, cœlo delapsus, ipsum complauit, omniaque holocausta & victimas deuorauit, ipsaque Domini maiestas splendore & gloria omnia circumquaque illustrauit. At multo anima collucet splendidius, multoque magis rutilat cum Spiritus S. ignis in eadem descendit, cumque diuinum illud candelabrum cum septem suis donis, quæ septem lampades & lucernæ sunt, in eadem resplendet. Tunc siquidem animæ fiunt tales, quales describit Apostolus: *Vt virtutes annuntietis eis, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum.*

Cum noctu & in tenebris in atrio fax accensa resplendet, omnia luminæ replentur, nihil-

1. Pet. 2.

Exod. 16.

2. Paral. 7.

Psal. 145.

Psal. 137.

Psal. 145.

Psal. 137.

Exod. 16.

2. Paral. 7.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

1. Pet. 2.

Simile. nihilq; est quod non appareat: At si septem vno eodemque tempore accendatur, rarius sine dubio lumē erit, ac nox in diem, in solē luna cōmutata videbitur. Cum igitur Spiritus S. animam aliquam septem donis suis, quæ sole resplendent clarius, ingressus est: quis tibi fulgor, quod lumen in atrio illo appareat necesse est? tunc omnia clarissime collucet, tunc intellectus clarescit, tūc voluntas velum induit, tunc memoria vires acquirit, tunc concupiscentia debilitatur, tunc appetitus effrenis retunditur, atque omnes mundi vanitates clare patebūt, tuncq; illud Psalmographi dictum vere ita se habere cōvincitur, *Et nox sicut dies illuminabitur.*

Zach. 3. Sed ad figuras nostras redeamus. Zacharias Propheta ad populum Dei ē captivitate Babylonica reuersum, consolandum missus, vidit olim lapidē septem oculis instructum, qui omnes diligenter ac sedulo excubarent, *super lapidem unum septem oculi sunt.* Hanc visionem vt exponam dico per lapidem hunc Christum Dominum representari: ita enim illum Apostolus vocat, *Petra autē erat Christus:* per septem illius oculos septem Spir. S. dona, quæ Christo data fuisse Propheta testatur, *Et requiescit super eum spiritus Domini, spiritus sapientie & intellectus:* atq; hac ratione locum hunc Propheta exponit D. Hieron. & doctissimus Hector Pintus, per septem hosce oculos omnem Spiritus S. plenitudinem, quæ in Redemptoris anima apparuit, intelligentes.

Apoc. 5. Cuius rei & aliam in Apocalypsi Ioannis figuram legere est. Ioannes enim in Pathmon relegatus, vidisse se refert inter quatuor animalia, iuxta thronum Agni & in medio seniorum, agnum stantem, velut immolatum, septem cornua gerentem, & septem oculis instructum. Verba audite: *Ecce vidi, & ecce in medio throni, & quatuor animalium, & in senecum agnum stantem tanquam occa unum, habentem cornua septem, & oculos septem.* En agnum vere prodigiosum, septem qui cornua, & septem habeat oculos: agnus hic Iesum Christum representabat: qui hoc in crucis ligno pro mundi totius salute immo-

latus esse, hoc nomine dictus est: atque hæc est ratio Origenis, ideoque per quotidiana

num illud veterum Sacrificium designatus fuit, in quo quotidie iusserat agricolas immolari Deus: *offeretis agnos agniculos immaculatos, quotidie in holocaustum, &c.* septem vero cornua potentie illius magnitudinem denotabant: cornu enim in sacris pro robore, potentia dignitate, imo & pro regia auctoritate accipi constat vt apud Zachariam quatuor imperia orbis & monarchie cornua appellantur: & apud Psalmistam: *illuc producam cornu Dauid:* in libro primo Regum, *sublimabit cornu Christi sui.* Per oculos vero septem illuminationum illius multitudinem intelligamus oportet, idque per septem Spiritus sancti dona, & prouidentie illius, quantæ ad Ecclesie directionem, varietatem: numerus enim septenarius vniuersitatis, & perfectionis symbolum est apud sacros scriptores.

Et sane septem hæc dona totidem sunt oculi, quibus cum anima instructa est, omnia lustrat, vndiq; dispicit, ac circumcirca contemplatur, nihil vt sibi nocere possit: sapientia & intellectus duo sunt oculi, quibus superna & caelestia contemplantur: fortitudo & consilium ad internoscendum, quid vile, quid noxium: scientia & pietas, quibus naturalia & sancta piaq; dignoscatur: timor denique oculus omnium præstantissimus, quo futura præuideat ac discrimina instantia præcaueat. Adeo vt anima, quæ tot habeat oculos, nouus quidam Argus sit, similis animalibus illis Ezechielis quæ oculis plena ante & retro describuntur, *et tunc corpus oculis plena:* ac deinde apud Ioannem, *Animalia plena oculis ante & retro.*

Adde insuper, septem hæc dona non oculorum modo & facularū loco, animæ esse, vt per illos videat & illis illustretur, sed fortitudinis etiam & roboris, quo eam defendant, & inuincibilem præstent. Putabant Philistai, Samsonem captiuum & septem neruis colligatum, euadere non posse: sic anima quam Deus septem Spiritus S. donis velut vinculis fortissimis colligauit, à dæmonibus expugnari, & a mundo interetsi nequit: Dauid vero ad animam in tuto collocandam vno horum vinculo se colligatum esse gaudebat, atq; hoc sufficere putabat: quapropter ait, *Confige timore carnes meas.*

Dicia

Prou. Dicitur in Proverbijs Sapientia domum Spiritus S. edificasse, & septem illi ad soliditatem colu-
 dona septē nas ac fulcra subieciss; sapientia edificavit sibi
 columnis domum, excidit columnas septem. Dicamus igitur
 familia. tur ad mysterium designandum, Iesum Chri-
 stum sapientia & domo, Ecclesiam, vel si
 maus animam denotare, & septem illis colu-
 minis septem Spiritus sancti dona, quibus
 Ecclesia, velut septem basibus innixa, & ani-
 ma stabilita est: sed adeo firmiter ut succum-
 bere & commoueri nequeat. Exemplo sit

Iob. 17. Iob, qui libere de hac tutela professus est, *po-
 ne me iuxta te, & cuiusvis manus pugnet contra
 me, quasi diceret, tibi me admoue Deus, Spi-
 ritus S. tui donis animā meam obfirma, ce-
 teraq; aduersantia in retea deserviant: Totus
 in me insurgat orbis: me tamen indemnem
 abiturum confido. Quam valide Deus bone
 bases! quam infracta fulcra! sapientia ani-
 mam aduersus superna fulcit, fortitudo ad-
 uersus pericula offirmit, consilium aduer-
 sus difficultates obdurat, scientia in dubiis
 & corrouersis illuminat, timor vero aduer-
 sus futurorum discriminum armat eōsctus.
 Sed o dona admirabilia! dona vere magnifi-
 ca! dona inquam, quæ animas mortuas ad
 vitam reuocatis!*

Eliseus viduæ Sunamitidis casam ingres-
 sus cum esset, & super extincti corpus super-
 incubuisset, puer post omnes illas ceremo-
 nias, oculos aperuit, & septies oscitauit, atq;
 ita q̄ primum resurrexit vitamq; reparauit,
*Et ascendit, & incubuit super eum, & oscitauit
 puer septies, aperuitq; oculos.* Mysticum hoc
 fuit, denotabaturq; Deum, omnium Prophe-
 tarum Regē, cum in mundū veniret, qui pec-
 cato mortuus erat superq; naturam nostram
 incubuisset, effecturū vt septies ille respira-
 ret idq; septem Spiritus S. donis, quæ Eccle-
 sia suæ communicaret. itaq; resurrectionem
 causaretur, vitamq; redderet. Ecquæ Deus
 mirabilia. Dicitur in Isai. *Apprehendent septē
 mulieres virum vnum in illa die dicent: s, inuoca-
 tur nomen tuum super nos, aufer opprobrium no-
 strū.* Locum hunc mystice exponens Orige-
 nes per 7. hæc mulieres, 7. Spiritus S. dona
 intelligit, item S. Cyprianus in exhortatorio
 ad Martyres: atque ambo docent, diem quo
 noua hæc res euentura sit, non alium fore,

Isai. 4.

Figura.

quam diem redemptionis, in quo *septiformis* *Homil. 1. in
 Ecclesia, septiformi spiritu completur.* Ecclesia *Isaiam.*
 septem Spiritus S. donis perfecta, fide & cha-
 ritate Iesum Christum apprehendit, illumq;
 deprecata est, suum vt opprobrium auferret
 honorem tueretur, ne Iudai impostherum si-
 bi insultarent, ac ob idolorum adorationem
 traducerent. Quid de hisce vobis figuris vi-
 detur? sed addam & alias.

Iericho vrbs regno Chanaan contermina
 & idololatriæ plena, non sine miraculo capta
 fuit, & muri illius ad clangorem tubarum sa-
 cerdotalium ad terrā conciderūt, *Igitur omni
 populo voci, erante, & clangenti. b. tuba no. r. illi-
 co corruerūt.* Mundus hic, auditores, verā q̄-
 dā Iericho est, peccatorib. & idololatriæ ple-
 nus 7. & Spir. S. dona tubæ quædam bellicæ
 sunt, quibus magnus ille Deus, p̄digiose ani-
 mos cōuertit, omnesq; vanitates & supersti-
 tiones mundi destruit & euertit. Quænam
 Deus bone, tuba & sapientia? ecquæ buccina
 consilium? ecquis lituus fortitudo? quam
 p̄cul sonus hic exauditur? Hinc forsā Isaiæ
 Propheta Spiritu pleno imperatum fuit, vo-
 cem tubæ instar vt extolleret, *Quasi tuba ex-
 alta vocem tuam.* Apōstoli quoq; postquam
 Spiritum S. receperunt, ita vocem extulere,
 vt per omnes terrarū angulos fuerit exaudita,
 non secus quam si tubis insonuissent: *In
 omnem terram exiit sonus eorū, & in fine orbis
 terra verba eorum.* Hinc forsā Apocalypcticus
 Angelus, qui Dei Filii imaginē gerebat, qui
 omnem Spiritus S. plenitudinē contine-
 bat, vocem tubæ instar habuisse dicitur, *Et
 vox prima quam audiui, tanquam tuba loquēti
 mecum.* Harum tubarum sonitu & Ecclesiæ
 suæ arca Deus inferiorem hunc mundum ex-
 pugnat, peccata p̄stigit, perniciā domat,
 obturationes emollit, hypocritism detegit,
 animasq; ad se conuertit. Mirum fortasse
 cuiuspiam videbitur, septem illa Spiritus sancti
 dona tubis bellicis quod comparem: verum
 vt mirari desinat, eadem etiam tonitruis
 comparabo.

In Apocalypsi septem tonitruorū sit men-
 tio, quæ Ioannes coram throno Dei viuētis
 audiuisse se scribit, atque vocum humana-
 rum instar reboarent, *Et locuti sunt septem toni-
 trua voces suas.* Quid nam opinione vestra
 septem

Tubis se-
prem colla-
ta dona Spi-
ritus S.

Isai. 18.

Psal. 18.

Apo. 4.

Apo. 10.

Spiri-
tusa
colla-
ta
dona
Spiri-
tus S.

Psal. 18.
Don
sep
ab-
lantu

Psal.

Don
spir.
na
del
num

Septem hæc tonitrua denorabant: cui illa potissimum rei assimilaueritis, quam septem Spiritus S. donis? annon enim hæc septem dona septem tonitrua sunt, quæ noctu & interdum à throno diuino proficiscuntur, vt ad eorū fragorē peccatores euigilent, caput sustollant, perq; eorum conscientias clangant. Ecquid tonitru est, sapientia, quæ per compita clangit & horrende boāt? *sapientia clamitas in plateis.* Quod tonitru consilium, quo tot animæ excitata paupertatem amplexæ sunt, & mūdo valedixerunt? quod tonitru fortitudo, quæ tot martyres vitæ prodigos morti se offerre, ac sexcenta supplicia cruciatulque extremos coegit ferre? Quod tonitru timor, qui tam varios perterrituit, vt diuinorum iudiciorum furore, mortis discrimine, inferni cruciatibus delictorum castigatione aliisque rebus terribilibus sibi ob oculos positus, ita consternati sint, vt huius delictis repudiatis, pœnitentiam amplexi sint, vitamq; religiosam duxerint.

Vera hæc profecto tonitrua sunt, quibus nos in hoc inferiori orbe compellaret, atque ita voce humana loquebantur. Sunt quin etiam insignes quidam gradus, quibus ad cœleste domicilium ascendamus. Atq; in huius rei figuram ait Ezechiel Propheta, vidisse se septem gradus, quibus ad templum ascendebatur, *septem graduum eras ascensus.* Cœlum vero quam superbum & magnificum templū est: Crucifixus illius est Christus, at virgo Deipara imago illius primatia, at septem Spiritus sancti dona, septem gradus sunt, quibus ad illud ascenditur, & quorum adminiculo datur accessus: ipsa sunt scala Iacob, cuius primus gradus est timor Domini, *nam in ipsum sapientia timor Domini:* secundus scientia, tertius pietas, quartus fortitudo, quintus consiliū, sextus intellectus, septimus deniq; sapientia. O præclaros gradus! ô diuinam ascensionem! ô dona admirabilia! sed iam satis superq; in genere de septenario hoc donorum numero locuti sumus, iam in particulari de iisdem agendum, quod in secunda concionis parte me facturum receperam.

III. Dona hæc Spir. S. bina & bina enumeratur. Sacra hæc dona, auditores, bina & bina semper incedunt, excepto postremo, quod propterea timor & metus dicitur: primum

Tom. 2. Pars Æstiuæ.

pat, sapientia & intellectus: & ambæ qualitates quædam supernaturales, quæ ideo combinantur, quod sapientia pariat intellectum, intellectus autem nihil omnino sit sine sapientia, vt autem colligatur, dona hæc Spiritus sancti esse, ideo in prouerbis dicitur, *torrens redundans & fons sapientia.* Ac deinde Prou. 18. Psalmista de Deo loquens, quod etiam Spiritui sancto conuenit, ait sapientia illius nec finem nec numerum esse, *sapientia eius non est numerus:* quibus verbis edocemur, quod quæ Deus sapientia sua nouit, numerari non posse: sapientia enim cognouit quidquid in rerum natura extitit, existit, & tandem etiam existeret & existere potest, quamuis id etiam nunquam è causa sua primatia producendum, & in theatro naturæ appariturum sit. Imo vero omnia nouit verba, cogitationes & desideria, quæ fuere, sunt vel vniquam futura sunt. Denique nouit quæcunque in diuina illa essentia delitescunt, omnes illius perfectiones, attributa, imo & profundissima diuinitatis arcana, quæ omnia sine numero & mensura sunt, ac proinde, *sapientia illius non est numerus.*

Sed notandum hic occurrit, duo sapientia genera esse, cœlestem vnam, alteram terrenam, & altera ab altera maxime differentem, & diuerso è ludo profectam. Mundus quidem sapientiam edocet, sed apud Deum mera stultitia est, ac quos mundus omnium credit sapientissimos, fatui apud Deum habentur. *1. Cor. 3.* Ita porro Apostolus philosophatur prima ad Corinth. apud quos sapientes plurimi olim exstiterant, & sapientia in pretio habitata fuerat: quos omnes stultos ac fatuos fuisse asseuerat, ac iudicio destitutos. *Sapientia enim huius mundi stultitia est apud Deum.* Et Romani scribens, qui tanti se existimabant, politicamque gubernandi prudentiam extollebant, hanc eis promissionem proponit, *sapientia carnis mors est.* Et merito, si enim inquirere voluerimus, certissimum hoc esse comperiemus, an non enim mundus sapientes & prudentes illos habet, quibus in terra fortuna atridet, qui ab omnibus honorantur, qui ad maiores dignitates pertingunt, qui facultates & diuitias quam amplissimas possident, Interea tamen Christus diuitem

F illum

illum Evangelicum stultum & fatuum compellat, *Dixit autem illi Deus, stultus hac nocte repentent animam a te, &c.*

Luc. 12.

Alterum sapientiae genus caeleste est, atque haec inter reliqua Spiritus S. dona principem locum obtinet, quaeque non nisi parvis & humilibus communicatur. Quam opinionem

Psal. 18.

Matt. 11.

meam Psalmographus confirmat dicens, *sapientiam praestans paruulis*. Atque hoc sensu intelligenda sunt verba illa Christi, *Confiteor tibi Pater, Domine caeli & terra, quia abscondisti haec à sapientibus & prudentibus & reuelasti ea paruulis*. Quo ostendit rerum sublimium,

Sapientes mundi stulti apud Deum.

mysteriorum caelestium, secretorum diuinorum cognitionem, praedestinationem, reprobationem atque mirabilia, quae per sapientiam percipiuntur, prudentibus, sapientibus, & sublimibus mundi philosophis abscondita fuisse, qui in ijs quae caelestia concernebant, non nisi bruti, tardi & ignari essent, quaeque non nisi paruulis & humilibus communicabantur, quibus horum reuelationem cognitionemque Spiritus sanctus reuelabat, *sapientiam praestans paruulis*. O beatorum doctorem! ô ter felices in illius ludo qui edocti fuerint! neque enim ego sum qui hanc illis felicitatem auguro, sed sacra scriptura: ait enim: *Beatus homo qui inuenit sapientiam*.

Prov. 2.

Escl. 7.

Et reuera mundus non nisi stultus quidam est & fatuus, sapientia caret: ac de ipso illud sapientis oportet intelligas, *stultus sicut luna mutatur*, id est, mundus, qui per antonomasiam & praeter ceteris stultus dicitur, quiq; luna instar conuertitur: vera autem sapientia caelo descendit, & à solo Spiritu sancto dari solet. David Rex quamuis Regum omnium sapientissimus & in rerum administratione solertissimus fuerit, aperte testatus nullam in mundo sapientiam & mentem apparere, stupiditatem & stoliditatem libere profiteatur, seseque coram Deo ut iumentum esse confirmat, *ut iumentum factus sum apud te*: quasi diceret, Quis qualisue sum Domine in mundi negotiis verum dicor oraculum, sed coram te & in mysteriorum tuorum contemplatione merum sum brutum & mortuum stupidissimus. Videbitis illum deinde coram diuina maiestate in genua prouolu-

Psal. 71.

rum, & ardenti animi vocisque contentione sapientiam postulantem, *da mihi intellectum & scrutabor legem tuam*. Id est, velim Domine legem tuam intelligere, eiusque profunditatem rimari, sed ingenij bolis catenus non pertingit: atque ideo supplex intellectum à te postulo. In sequentibus quoque preces ingeminando & importunius instans exclamat, *Intellectum da mihi & viam*, quasi diceret, Ita mihi mea, Domine displicet ignorantia, & mentis stupor, ut nisi ingenium illustres, & mentem exacuas, viuere in mundo vix possim.

At mox ut Deus sensus illustraturum, ingenium redditurum, & sapientia condecoraturum se promittit, dicens, *Intellectum tibi dabo, & inuiam te*: quam primum hoc se donum extollens, omnium se mortalium sapientissimum esse gloriatur, *super omnes docentes me intellexi*, ac deinde *super senes intellexi*. Quasi diceret, quam peritus & gnarus docendi tu Doctor es Domine! Deus bone, ex quo ludum ego tuum frequentare coepi, ex quo me docuisti: omnes seniores rerum peritia polientes antecellui & super magistros meos efflorui. Quis igitur Spiritum S. sapientiae doctorem neget?

Ipse, ipse inquam, idiotas & bardos reddit Spiritus S. eloquentissimos, ipse ignaros, Philosophorum doctores constituit: ipse Regem Salomonem omnium mortalium sapientissimum effecit, *Dedit Deus sapientiam Salomoni*: & eam sapientiam, quam omnes coram audire, & in quo illa habitaret, Regem videre summopere desiderarent. Ita enim in sacra historia scriptum, *Omnes desiderabant videre faciem Salomonis, & audire sapientiam eius*. Ipse magnus ille Doctor est: qui iam inde à mundi exordio publicè ludum habuit, & omnigenam sapientiam edocuit. Quam vero eruditos & peritos habuit discipulos? Ipse edocuit Angelos, quibus eodem, quo esse dabat, tempore, rerum omnium simul notitiam dedit: ipse primum generis humani Patrem ita excoluit & formauit. Doctorem ut constituerit, mox ut in hominem formauit. Ipse Noachum naupegiam edocuit, arcam ut fabricaret, qua diluuium euaderet. Ipse Iosue ephemeridem & astrologiam ostendit, qua solem

Ios. 10.

Gen. 6.

solem medio die sisteret. Ipse Moysi Rhetorices præcepta dedit disertumque illum reddidit, cum illum ad Pharaonem Ægypti Regem destinaret. Moyses quippe suam ineptiam testatus ait: *Obsecro Domine, non sum eloquens: sed quamprimum audiit, perge ego ero in ore tuo, & docebo te quod loquaris: tantamque tibi indam eloquentiam, omnes ut eandem sint demiraturi. Quid vultis amplius? ipse summus doctor est, qui in die Pentecostes, Apostolos tam doctos reddidit, cumque nullam vniquam literis operam dedissent, numquam ludum frequentassent: tantam illis scientiã clanculo inspiravit, ut Græciæ sapientibus ora obturarint, & Platonem, Socrates, Pythagoras & Aristoteles coegerit obmutescere. O miracula! ô paradoxa! vnico momento millefos piscatores duodecim ita poliuit & edocuit omnium gentium linguis, ut loquerentur (loquebantur) variis linguis. Apostolus itaque instruxit, ut doctissimorum Philosophorum gnomas, opinioneque confutarent, omnesque terræ Magnates & Monarchas coegerint obmutescere. Atque hoc illis in Evangelio Dominus viuens pollicitus est: *Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere & resistere omnes adversarij vestri; non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, &c.* Atque hoc nomine apud Corinthios gloriatur Apostolus, loquimur sapientiam inter perfectos, quam nullus Principum huius mundi cognouit; nobis autem reuelavit Deus per Spiritum suum. Quare continere me non possum, quin cum Psalte exclamem, *Beatus homo quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum.* At iam reliqua dona Paracliti prosequamur.*

Eccl. 1.

Spiritus S. Apostolos erudiuit.

Aflor. 2.

Luc. 21.

1. Cor. 2.

Psal. 93.

IV. Consilium & fortitudo.

Alciati emblemata.

validissimum Græcorum Diomedem hoc addito symbolo, *vni nihil, duos plurimum posse:* id est, Consilium sine robore, Vlysem sine Diomede nihil omnino esse, sed tum demum præclarum quid effici, cum ambo concurrunt.

Veteres quoque prudentem & cordatum virum representaturi, duplicem pinxere Mercurium, iuniorem vnum, seniore alterum: hic consilium & prudentiam senibus propriam, ille fortitudinem & animos, qui in iuuenili ætate apparere solent, designabat: sensus ænigmatis erat: eum, in quo robur, prudentia, vires & consilium connubium inierint, perfectum & egregium virum esse; Spiritus sanctus utrumque donat: de fortitudine quidem testatur Psaltes: *Ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ:* alibi quoque *turris fortitudinis à facie inimici* appellatur. De consilio vero idem alio loco locutus, vniuersum ei assignat, *Terribilis in consilijs suis per filios hominum:* quasi diceret, Tu ô sanctissime Spiritus, omnis consilij fons & auctor es, tuque terribilia dare consilia soles, & ab hominum consilijs multum distantia. Con-

Mundi consilia diuinis pertatem amplecti; mundus voluptates, corpore & que delicias confectari, tu corpus austerius tractare, carnem ieiunio, inedia, macerationeque duriori edomare: mundus dignitates & honores ambire, seseque extollere sublimis: tu vero humilitatem suades, vanitatibus valedicere, omniaque mundana flocci facere.

O salutaria, bona rectaque consilia! Nouerat hoc Salomon, utpote qui hac occasione dixerit, fatuum nihil omnino intelligere, nec futura prospicere, & solum quæ ante oculos versarentur intueri: at quæ consilijs auscultat, nihilque nisi prudenter & prouide agit, sapientem & esse & dici posse: *Via stultitiæ non in oculis eius: qui autem sapiens est, audit consilia.* Vere autem ille Sapiens est, qui consilijs diuinis credit, quæ in Evangelio fundantur. Paupertati scilicet voluntariæ, castitati perpetuæ, & obedientiæ integræ. Hoc enixissime à Domino postulabat Psalmographus, dū diceret: *Vias tuas demonstra mihi, & semitas tuas edoce me* Vias & semitas hic pducit,

Proph. 12.

Psal. 24.

Confilia Euangelica intelligens: neque enim satis illi erat, viam sibi declarari, sed per semitas etiam diuinas deduci vult. Præcepta & mandata Dei viæ maiores sunt & tria, per quos omnes cœli ingredi possunt, & has demonstrari sufficit; vti Dominus in Euangelio ad adolescenti viam salutis petenti respondit. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata;* at Spiritus sancti consilia semita sunt, quæ a quam paucissimis calcantur, maiori tamen securitate animas in cœlum deducunt: sed difficulter quis easdem ingredi & inuenire potest: quapropter a Spiritu sancto deduci & edoceri debemus; vt ille illius anfractus, ambages, introitum & exitum ostendat: idcirco vnusquisq; ex animo dicat: *Deduc me in semitam mandatorum tuorum, & in ipsam viam tuam & diriget me in semitam rectam.* Et alio loco: *Perseque gressus meos in semitis tuis, &c.*

Psal. 118.

Psal. 26.

Psal. 16.

Confilia illa Euangelica, quæ a Spiritu S. proficisci solent, dura & difficilia intellectu apparent: atque idcirco Dauid vias duras & serupulosas appellare non dubitabat: *Propter verba labierum tuorum, ego custodivi vias duras;* quasi diceret: Ob verborum tuorum honorem, ob reuerentiam quam sanctis tuis consilijs debeo, paupertatem dilexi, humilitatem consecutus sum, regiam dignitatem conculcaui, castitatem ambiui, neque manibus tuis fidelem obedientiam me præstiturum sponendi, quæ omnes viæ duræ & difficiles sunt, ingredientibus tamen peritiles.

Confilia alijs confitentur.

Idcirco Patres contemplatiui consilia auimæ alis assimilant, quæ eadem quidem grauare videntur & impedire, harum tamen auxilio sublimè euolant, & a terra sustolluntur. Ita quoque consilia Euangelica, si quis accuratius inspiciat, ac penitus contempletur, iudicabit graua & ponderosa esse, viamque cœlum versus impediunt, cum tamen rei veritate comperta, constet nihil eodem nos euehere facilius, nihil iter expeditius, & semitas planiores reddere.

Quidquid sit, certum est Spiritum sanctum honorum consiliorum autorem esse, & ad illum recurrentem, nihilque omnino sine illius consilio nutuque aggrediendum, atque hoc Sapientis consilium est in Ecclesia-

stico, sine consilio nihil facias. Et in Deuteronomio deplorabat Hebræorum sortē Moyses, quod temere facerent omnia: & Deum de futuris aggrediendisque in consilium non adhiberent, *Gens, inquit, absque consilio est, utinam scirent, atque intelligerent!* Non ita viuendum est, Auditores, sed diuinum in omnibus oraculum consulendum, & iuxta illius inspirationes, actiones & cepta dirigenda. Cæterum consilium inter Spiritus sancti dona fortitudinem præcedit. Nunquam enim robur & animositas bonum ac salutarem consequuntur effectum, si consilium ac deliberatio non præcuerint & excitauerint. Quamobrem Deo auscultandum, eum Deo loquendum prius quam arduum & sublime quid aggrediamur: consultatio enim salutaris, & præcipitatio & temeritas noxia.

Augustus Cæsar, vt ostenderet se in consultando lentum & omnia præcipitantiæ inimicum esse, pro symbolo delphinum habebat antea ligatum; hac addita Epigraphæ, *Festina lente.* Delphino nihil viuacius, nihil promptius, nihil celerius; nihil tardius, lentius ac ponderosius naualium anchora: docere autem emolumentum volebat conceptum promptitudinem recti & salutis consilij consideratione ac moderamine retinendam ac coercendam. Eius mentis erat Dauid Rex, cum diceret: *Au tiam quid loquatur in me Deus.* Perinde ac si diceret: Cum salutatis aliquis conceptus in anima proculus fuerit, cum vt ad effectum cogam, non festinabo; nisi prius Deum in consilium adhibuerim, diligenterque auscultauerim, quænam illius voluntas, quidque me facere voluerit, ac deinde insigni illi animæ, domo paterna ramiâ egressuræ suauit, ne præceps esset, ac festinaret: consilia enim temeraria poenitentiam post factum cauillant; quare ait: *Aud filia & vide, & inclina aurem tuam.* Suauit, Deum vt audiret consulentem, videretque quid ageret, antequam rem aggrediretur: *Audi promissa quæ pollicitus Deus ijs qui mundo valedixere, & vide pericula quæ hac in vita occurrunt.* Orate autem illam, vt oculos & aures aperiat, est illam edocere, non esse in rebus magni mo-

Cap. 32.

Deut. 29.

Psal. 84.

Præcipitan-

tia noxia in

consilijs.

Psal. 44.

Ps. 18.

momenti precipitandum, sed diligenter prius circumspiciendum quidquid incidere potest, quam opus aggrediamur, & ad actum procedamus, sed in materia cœpta procedamus ulterius.

Post consilium & fortitudinem sequuntur scientia & pietas, quæ inter Spiritus Sancti dona etiam enumerantur, simulque binarium constituunt; ut hinc pateat, scientiam nunquam sine pietate virtutesque procedere debere, & nunquam unam sine altera a Deo concedi. Hic duplex Spiritus Eliæ est, sunt duo oculi, sponsæ, quorum in Canticis mentio: *Oculus tuus, sicut columbe*. Sunt duo luminaria magna, quibus mundus hic inferior illustratur. *Fecit Dominus luminaria magna*. Sunt duplicia illa indumenta, quibus omnes sapientiæ domesticæ vestiti sunt, *Omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus*.

Canticorum Sponsus enartans quæ ad sponsæ ornamentum parauerat, inter cetera ait, daturum se illi monilia aurea argento vermiculata; *Murenulas*, inquit, *faciamus tibi vermi illas argento*. Aureæ hæc murenulæ, virtutes denotabāt, & vermiculationes argentæ, humanas scientias, quibus virtus insignitur, & condecoratur: Spiritus autem verus animarum sponsus, fidelibus animabus ambas dare solet: Propterea in Sacra Scriptura inter cetera nomina scientiarum Deus nuncupatus est, *Deus scientiarum Dominus est*, *Et ipsi præparantur cogitationes*. Et sane ipse magnus Doctor est, qui omnium scientiarum facultates edocuit, quippe sanctos Philosophorum, Theologorum & Prophetarum more loqui fecit. Quod testatur etiam Apostolorum Princeps Petrus, *Spiritu Sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines*.

Reliquum jam esset de timore loqui, quem tanti Psalmographus fecit, eum ut sanctum appellare non dubitavit, *Timor Domini sanctus*: alio vero loco, initium & fontem sapientiæ, *initium sapientiæ timor Domini*: sed timor, quo timeo, ne de timore loquens longius & extra debitos limites prouchar, me retineat, ut vela colligere fatius credam. Plura igitur hac de re non dicam, sed tota vos animi contentione adhortor, ut Spiritum Sanctum adoretis, vosque dignos ad dona illius & gra-

tias recipiendas reddatis. Recordamini igitur Spiritum Sanctum eiusque dona sacratissima vallum & murum esse ignitum, quem Propheta prædixit, *Ego ero ei, ait Dominus, murus ignis in circuitu*. Sub illius protectionem tutellamque confugite, ille vobis sit turris refugij: orate, ut anima similis sit domui illi a sapientia exstructæ, septem hæc donis, velut columnis solidissimis facta & incumbens: illi supplicate, ut quemadmodum Eliseus Propheta mortuum Sunamimitis filium ad vitam reuocauit, septies in illum respirando, ita septem donis suis velut septenario anhelitu anima vestra peccato mortua, illius auxilio & ope ad gratiæ vitam reuiuifcat.

Hæc sunt, sanctissime gloriosissime & admirabilis Spiritus, vota & supplicationes, quas hodie tibi offerimus, amor substantialis; donum Dei altissimi, dextra Dei digitus, septiformis denique munere, dignare hodie pauperulas animas nostras visitare; tu puree aquarum viuentium sensus nostros expurga, corpora ablue, conscientias nostras irriga; tuque œconome & summe bonorum cœlestium dispensator, animas exorna, sapientiam & intellectum ijs largire, ut te vitium agnoscant, & cetera despiciant; consilio & fortitudine eas insigni, nihil ut temere aggrediantur, nec precipitanter destinata, conceptaque ad exitum deducant; scientiam & pietatem concede, illam ad mentem illuminandam, hanc ad voluntatem accendendam. Sanctum denique timorem tuum elargire, ut hoc ductore & suo fore iudicia tua perhorrescant, inferni supplicia reformident castigationesque quas in delinquentes exercere soles, assidue præ oculis habeant. Hæc nobis, Paraclite Spiritus, dona impertite, fac ut per septem hæc dona velut per septem quosdam gradus tandem ad cœlum euolare mereamini, æterna beatitudine ac gaudijs cœlestibus perfuturi, quorum nos confortes reddere dignentur Pater & Filius, & gloriosus Paraclitus Spiritus. Amen.
